



REPUBLIKA  
SLOVENIJA  
VIŠJE  
SODIŠČE  
KOPER

IP 97/2019

I Cp 448/2022

## SODBA

### V IMENU LJUDSTVA

Višje sodišče v Kopru je v senatu, ki so ga sestavljale višje sodnice Tatjana Markovič kot predsednica, ob sodelovanju Mirele Lozej in Boženke Felicijan kot članic senata,

v pravdni zadevi tožeče stranke:

ki ju oba zastopa Odvetniška pisarna Robert Preininger, d.o.o., Šmarje pri Jelšah, zoper toženo stranko:

zaradi **ugotovitve ničnosti kreditne pogodbe in plačila, podrejeno zaradi razveze kreditne pogodbe in plačila,**

o **pritožbi tožene stranke** zoper sodbo Okrožnega sodišča v Novi Gorici I P 97/2019 z dne 15.3.2022,

na seji **14. junija 2023**

## RAZSODILO:

- I. Pritožba se zavrne in potrdi sodba sodišča prve stopnje.
- II. Tožena stranka je dolžna tožeči stranki v roku 15 dni povrniti stroške pritožbenega postopka v znesku [REDACTED] primeru zamude z zakonskimi zamudnimi obrestmi, ki tečejo od prvega naslednjega dne po poteku paricijskega roka dalje.

## OBRAZLOŽITEV:

1. Prvostopenjsko sodišče je z izpodbijano vmesno sodbo ugotovilo, da sta notarski zapis [REDACTED].2007 in kreditna pogodba št. [REDACTED] dne [REDACTED] 2007, nična.<sup>1</sup>
2. Zoper sodbo se je pritožila toženka iz vseh pritožbenih razlogov in pritožbenemu sodišču predlaga, da jo spremeni tako, da tožbeni zahtevek tožnikov zavrne. Podrejeno predlaga, da pritožbeno sodišče sodbo razveljavi in zadevo vrne v ponovno odločanje prvostopenjskemu sodišču.

Glede domnevno nepoštenega (nedovoljenega) pogodbenega pogoja sodišču očita, da je prezrlo ustaljeno sodno prakso višjih sodišč in Vrhovnega sodišča Republike Slovenije (v nadaljevanj VS RS) in Sodišča Evropske unije (v nadaljevanju SEU), zlasti sodbo C 186/16 z dne 10.9.2017 (v nadaljevanju tudi sodba Andriuc), ki je pomembna za razlago Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5.4.1993 (v nadaljevanju Direktiva 93/13/EGS) in relevantnih določb Zakona o potrošniških kreditih (ZPotK), ki se nanašajo na nepošteno (nedovoljene) pogodbene pogoje. Toženka izrecno izpostavlja (takšno je tudi stališče SEU v sodbi Andriuc, da se (ne)poštenost pogodbenih pogojev presoja v času sklenitve pogodbe glede na tedaj znane oziroma predvidljive okoliščine, ne upošteva pa se naknadnih dogodkov. S tem v zvezi je argumentacija sodišča v točkah 26 – 55 pogosto nejasna in protislovna, površna ter nelogična, kar povsem onemogoča pritožbeni preizkus. Že ustaljena sodna praksa je, da se morebitna (ne)poštenost pogodbenih pogojev preizkuša po štirih korakih. Najprej je treba ugotoviti, ali gre v konkretni zadevi za posamično dogovorjeno določilo v pogodbi. Če gre, sploh ne gre za pogodbeni pogoj in tako to določilo v pogodbi ne more biti predmet presoje (ne)poštenosti pogodbenih pogojev. Ker sta toženca sama izbrala prav kredit v švicarskih frankih (v nadaljevanju CHF), lahko pa bi ga izbrala tudi v valuti EUR, gre pri pogodbenem določilu za posamično dogovorjeno določilo

<sup>1</sup> Vsebinsko gre za delno sodbo, saj ima zahtevek na ugotovitev ničnosti naravo vmesnega ugotovitvenega zahtevka.

—  
—

kreditne pogodbe in je presoja (ne)poštenosti pogodbenih pogojev izključena. Drugačno stališče v točki 38 izpodbijane sodbe je zmotno.

Zgolj, če se ugotovi, da ne gre za posamično dogovorjeno določilo v pogodbi, se presoja (ne)poštenosti pogodbenih pogojev nadaljuje. Tako je treba ugotoviti, ali pogodbeni pogoj predstavlja glavni predmet pogodbe v smislu drugega odstavka 4. člena Direktive 93/13/EGS. Nepoštenost pogodbenega pogoja oziroma glavnega predmeta pogodbe je tako v pravu Evropske unije (v nadaljevanju EU), kakor v slovenskem pravu, v sistemu varstva potrošnikov sankcionirana, če sporni pogodbeni pogoj ni jasen in razumljiv. Pri presoji, ali je pogodbeni pogoj jasen in razumljiv, je treba upoštevati okoliščine posameznega primera, predvsem zakonodajo, ki je veljala ob sklenitvi pogodbe, standard povprečnega potrošnika, da se dolžnost informiranja vzpostavi le glede dejstev, ki jih upravičenec ne pozna, sklenitev pogodbe v obliki notarskega zapisa in izrecno opozorilo v pogodbi, da kredit v valuti CHF predstavlja tveganje. Toženka vztraja, da gre pri določilu kreditne pogodbe, ki vsebuje dogovor o valuti kredita v CHF, poleg tega, da gre za posamično pogodbeno določilo kreditne pogodbe, tudi za glavni predmet pogodbe, ki je jasen in razumljiv. Drugačno stališče sodišča je zmotno. Nadaljnja presoja (ne)poštenosti glavnega predmeta pogodbe je zato izključena.

Tudi, če bi šteli, da dogovor o tuji valuti kredita ne predstavlja jasnega in razumljivega glavnega predmeta pogodbe, je treba pri presoji (ne)poštenosti ugotoviti predvsem, ali je banka ravnala v dobri veri in ali je ob sklenitvi pogodbe obstajalo morebitno znatno neravnotežje med pravicami in obveznostmi strank. V konkretnem primeru nobena izmed teh predpostavk ni izpolnjena. VS RS (sklep VSRS II Ips 201/2017 z dne 7.5.2018) je že zavzelo enotno stališče, da jasni in razumljivi pogodbeni pogoji ne morejo biti predmet presoje (ne)poštenosti pogodbenih pogojev. Če pa se izkaže, da gre zaradi pomanjkljive izpolnitve pojasnilne dolžnosti (le) za nejasno določilo, ki ga ni mogoče opredeliti za nepošten pogodbeni pogoj (ker slaba vera banke ali obstoj znatnega neravnotežja med pravicami in obveznostmi bank ni izkazana), posledica kršitve pojasnilne dolžnosti ne more biti ničnost kreditne pogodbe oziroma njenega spornega pogodbenega pogoja. Iz točke 20 obrazložitve izpodbijane sodbe je razumeti, da je sodišče zavzelo stališče, da je presoja nepoštenosti pogodbenega pogoja (domnevno) mogoča vedno, in ne le, če je bil določen nejasno. S tem je zavzelo zmotno stališče, da Zakon o varstvu potrošnikov (v nadaljevanju ZVPot) določa širše varstvo kot Direktiva 93/13/EGS. S tem v zvezi se toženka sklicuje na obrazložitev predloga ZVPot-A, pravno teorijo ter razlago VS RS v odločbah II Ips 195/2018, II Ips 201/2017 (točka 26), II Ips 141/2017 (točka 16), II Ips 195/2018 (točka 42), II Ips 137/2018 (točka 22-23), II Ips 197/2018 (točka 20-21) in II Ips 32/2019 (točka 11). Razlaga sodišča v točki 20 obrazložitve podpirajo le nekateri posamezniki in osamljene sodne odločbe (ki niso meritorne). Sodišče je odstop od v teoriji in sodni praksi zastopanega stališča, pustilo neobrazložen,

—

zato je podana kršitev določb postopka po 14. točki drugega odstavka 339. člena Zakona o pravnem postopku (v nadaljevanju ZPP). V zvezi s pravilnostjo stališča VS RS toženka opozarja še na sodbo SEU C-125/2013 del Moral Guasch.

V zvezi z domnevno (ne)izpolnitvijo pojasnilne dolžnosti je sodišče zavzelo stališče, da toženka tožnikov ni opozorila na valutna tveganja pri najemu kredita v CHF. Tako stališče je zavzelo po pavšalnem povzetku izpovedb obeh pravnih strank in zaslišanih prič. V točki 37 je nato še poudarilo "da toženka ni uspela dokazati, da bi tožnikoma tveganja tovrstne pogodbe pojasnila še kako drugače ali obširneje, kot izhaja iz kreditne pogodbe ter da gre pri tem le za abstraktna, nekonkretizirana in posplošena pojasnila", iz česar je razumeti, da je odločilo, da toženka ni izpolnila pojasnilne dolžnosti. Gre za pavšalno in pristransko stališče sodišča, ki je zmotno. VS RS je v sklepu II Ips 201/2017 poudarilo, da v času ponudbe kreditov v CHF oziroma vezanih na CHF, veljavni ZPotK pojasnilne dolžnosti podrobneje ni opredeljeval. Vključeval je le splošno obveznost seznanitve kreditojemalca s pogoji kreditne pogodbe (prvi odstavek 6. člena ZPotK), ki morajo biti sestavljeni v enostavnem in razumljivem jeziku (prvi odstavek 7. člena ZPotK). Slednje je sicer pravilno izpostavilo tudi sodišče v točki 17 in 18 izpodbijane sodbe, vendar pa tega pri odločitvi ni upoštevalo. Toženka je svoji pojasnilni dolžnosti glede na tedaj veljavni ZPotK v celoti zadostila. Tožnika sta bila o tem, da s sklenitvijo kreditne pogodbe prevzemata obrestno tveganje obveščena na več načinov, najprej ustno pred sklenitvijo kreditne pogodbe, nato v samem besedilu kreditne pogodbe, pa tudi ustno in pisno s strani notarja pri sklenitvi notarskega zapisa kreditne pogodbe. Sodišče je presojo pojasnilne dolžnosti (23-39 točka sodbe) poskušalo opraviti na način, kot naj bi izhajal iz odločbe Ustavnega sodišča Up-14/21 z dne 13.1.2022, pri čemer pa toženka izpostavlja, da je SEU v novejši praksi (C-79/21, YB proti Union de Creditos Inmobiliarios SA) izrecno izpostavilo, da dejstvo, da pogoj ni oblikovan na jasen in razumljiv način, samo po sebi ni takšno, da bi mu dalo nepošten značaj. V novejši sodni praksi je SEU tudi ponovilo, da je treba to, ali prodajalec oziroma ponudnik spoštuje zahtevo po preglednosti iz 5. člena Direktive 93/13/EGS, presojati glede na elemente, ki jih je prodajalec ali ponudnik imel na voljo na dan sklenitve pogodbe s potrošnikom (C-212/20 M.P, B.P. proti "A"). V zvezi z uporabo Priporočila ESRB, na katero se sodišče sklicuje v točki 21 izpodbijane sodbe, toženka poudarja, da so bila sprejeta z učinkom za naprej, ne z učinkom za nazaj in v zvezi s tem na opozorilo VS RS v zadevi II Ips 195/2018 o prepovedi retroaktivne veljave pravnih aktov. Iz Direktive 93/13/EGS tudi nikjer ne izhaja, da naj bi jo bilo treba razlagati na način, kot izhaja iz Priporočila ESRB in v tem smislu določbe Direktive 93/13/EGS niso predvidljive, se pa postavlja tudi vprašanje, zakaj bi bila v takem primeru priporočila sploh kadarkoli sprejeta. Toženka se sklicuje na načelo pravne varnosti, ki je del splošnih načel prava EU in na ustaljeno sodno prakso (C-181/20 Vysočina Wind). V tej zvezi toženka opozarja na absurdnost stališča sodbe v točki 47, ki se kot na obvezno sklicuje na priporočilo Banke Slovenije z dne 19.12.2007. Gre za neobvezujoč akt, sprejet po

—  
—

sklenitvi predmetne pogodbe. Nadalje se sklicuje na načelo zakonitosti, katerega ena ključnih zahtev je pravna predvidljivost in ustaljeno sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice (v nadaljevanju ESČP), ki jo določno povzema. ESČP zahteva od države, da v primeru, če že sprejme ukrepe v javnem interesu, to stori pravočasno, na primeren in konsistenten način, sicer je njen ukrep v nasprotju s pravno predvidljivostjo in je nesorazmeren. Podobno je Ustavno sodišče Republike Slovenije odločilo, da zamuda zakonodajalca ne more biti opravičljiv razlog za to, da za nazaj sprejema pravila in posega v splošno svobodo ravnanja. Tudi sodišča ne morejo sanirati morebitne zamude zakonodajalca na način, da predpisom dajejo razlago, ki se glede na kasnejše, v času sklenitve pogodb nepredvidene dogodke, kaže kot privlačna zaradi zaščite ene od pogodbenih strank, ki ji je sodišče bolj naklonjeno. Točka 37 sodbe, ki smiselno povzema 34. točko odločbe US RS Up-14/21 je, glede na vse navedeno, zgrešena, in v smislu prakse ESČP nedopustna in sicer je: - sodišče na podlagi retroaktivne uporabe Priporočil ESRB od banke zahteva predložitev "gradiva", s katerim objektivno gledano ne more razpolagati, ker noben predpis v času sklenitve pogodbe izdelave tovrstnih gradiv od nje ni zahteval, pri čemer ne gre le za retroaktivno uporabo pravil, ampak kršitev pravice do izjave iz 22. člena URS oziroma pravice do poštenega sojenja iz 6. člena EKČP; - pristop sodišča, da bi morala banka nujno predložiti in izkazati pojasnila/gradivo, ki naj bi pri povprečnem potrošniku povzročilo zahtevano "razumevanje", ni skladen z namenom pojasnilne dolžnosti niti s prakso SEU (C-377/14, Radlinger in Radlingerova, C-79/21, YB proti Union de Creditos Inmobiliarios SA). Bistveno je, da je imel potrošnik priložnost razumeti, kako se določi višina njegovih obveznosti, in da je lahko (na podlagi javno objavljenih podatkov o gibanju tržnih spremenljivk) presodil, kako lahko tržna spremenljivka vpliva na višino njegove obveznosti. Povsem napačno je stališče sodišča v 26. točki obrazložitve, da naj bi šlo za kompleksen finančni instrument. Gre za navaden kredit v tuji valuti, ki ne predstavlja finančnega instrumenta (C-312/14 v zadevi Lantos, II Ips 201/2017). Za izračun vpliva spremembe menjalnega tečaja EUR CHF na višino kreditnih obveznosti, je treba razpolagati zgolj s podatki o valuti, znesku v tej valuti in o menjalnem tečaju. Zato so očitki sodišča v navedeni točki obrazložitve, da mehanizem konverzije tuje valute predstavlja izrazito kompleksen mehanizem, nelogični in neresnični. Po drugi strani pa je sodišče v točki 53 povsem nekritično povzelo izračune tožnikov glede preračunov višine anuitete v različnih obdobjih. Sodišče v točki 27 obrazložitve povsem neobrazloženo in neprepričljivo zaključi, da toženka tožnikov na valutno tveganje ob sklenitvi kreditne pogodbe ni posebej opozorila. Tožnika sta bila opozorjena tako na valutno tveganje, kot tudi na obrestno tveganje in glede anuitetnega odplačevanja kredita, kot tudi o tveganjih, povezanih z gibanjem menjalnega tečaja EUR CHF, ki lahko povzročijo spremembo višine anuitete preračunane v EUR in posledično višino kreditne obveznosti v EUR, kar smiselno izhaja tudi iz izpovedbe prvega tožnika, ki je izpovedal, da se je zavedal valutnega tveganja (pri čemer je zmotno menil, da bodo nihanja v menjalnem tečaju EUR CHF minimalna). Prvi tožnik je tudi

■  
—  
■

izpovedal, da je že v preteklosti imel kredit v tuji valuti (v Avstriji je sklenil kredit v šilingih, mesečni dohodek je tedaj prejemal v dinarjih, kasneje v tolarjih). Povprečno skrben kreditojemalec bi se ob vseh opozorilih in obrazložitvah moral in mogel zavedati tveganj, ki jih s sklenitvijo takšnega pravnega posla prevzema, prav tako bi moral in mogel biti sposoben oceniti ekonomske posledice sklenitve takega pravnega posla (z valuto v CHF) za svoje bodoče finančne obveznosti. Bistvena pomota sodišča je, da tožnika poizkuša predstaviti kot nebogljenega potrošnika, kar je v nasprotju s pojmovanjem potrošnika v EU, ki izhaja iz pojmovanja potrošnika kot razumnega in pozornega potrošnika. Tudi SEU je v zadevi Andriciuc poudarilo, da mora nacionalno sodišče ob upoštevanju vseh okoliščin, ki so obstajale v času sklenitve pogodbe, preučiti, ali je bil potrošnik obveščen o vseh elementih, ki bodo lahko vplivali na obseg njegove obveznosti in na podlagi katerih bi lahko presodil skupne stroške svojega kredita. Tožnika sta prevzeta tveganja razumela in sprejela, kar sta potrdila s podpisom kreditne pogodbe. 12. člen kreditne pogodbe je treba upoštevati skupaj z vsemi informacijami in opozorili tožnikom v procesu sklepanja pogodbe. Toženka je vseskozi poudarjala, da ta člen predstavlja le dodatno ravnanje banke v okviru izpolnjevanja njene pojasnilne dolžnosti in ob tem opozarja na stališče v zadevi VSL I Cp 960/2018.

Sodišče tudi ni ne navedlo ne prepričljivo obrazložilo, da je toženka ob sklenitvi pogodbe vedela ali bi lahko vedela, da bo prišlo do bistvenega in dolgotrajnega padca vrednosti EUR v razmerju do CHF, še manj pa, da bi lahko predvidela gospodarsko krizo in njene posledice ter odločitev Švicarske centralne banke, da preneha vzdrževati menjalni tečaj EUR CHF. Ker teh sprememb ni mogla predvideti, tožnikov o njih (logično) ni bila dolžna obvestiti v času sklenitve kreditne pogodbe. Nadalje toženka opozarja na enotno sodno prakso (VSL I Cp 476/2017, VSL I Cp 2424/2017), da toženka ni bila tožnikom dolžna predočiti, kateri dejavniki vplivajo na gibanje menjalnega tečaja EUR CHF in referenčne obrestne mere. Da je to gibanje odvisno od različnih, med seboj prepletenih in za posamezni subjekt neobvladljivih ekonomskih, poslovnih in političnih dejavnikov, je normalno obveščnemu, razumno pozornemu in preudarnemu potrošniku znano (VSL II Cp 1926/2017). Nadalje pritožba izpostavlja točko 37 obrazložitve izpodbijane sodbe in v tej zvezi opozarja na stališče VS RS v zadevi II Ips 195/2018, da bi bila "zahteva po izdelavi grafičnih simulacij vpliva različnih vrednosti švicarskega franka na mesečne anuitete za daljše časovno obdobje pretirana" in gre zgolj za formalistično zahtevo in nikakor ne za edini način, ki bi izkazoval izpolnitev pojasnilne dolžnosti. Ne SEU ne sodna praksa slovenskih sodišč ne veljavna zakonodaja ne opredeljuje pravilnega načina izpolnitve pojasnilne dolžnosti. Ta je odvisna od okoliščin posameznega primera. Dodatno se je o nerelevantnosti grafičnih simulacij opredelilo sodišče v zadevi VSL I Cp 1506/2018. V zvezi s pojasnilno dolžnostjo je pretirana in povsem neživljenjska zahteva sodišča (37. točka obrazložitve). Treba je namreč upoštevati, da primerjava kredita v CHF in v domači valuti ni odvisna le od gibanja menjalnih

■  
—  
■

tečajev, temveč tudi od gibanja referenčnih obrestnih mer EURIBOR in LIBOR. Na nobeno od navedenih spremenljivk toženka ni mogla vplivati ali napovedovati njenega gibanja, zlasti ne za več kot dvajsetletno obdobje. Tovrstne ocene bi lahko izdelala na podlagi čistih špekulacij, pri čemer bi upoštevanje navedenih spremenljivk pripeljalo do za povprečnega potrošnika neobvladljivega obsega gradiva. Zahteva naslovnega sodišča tudi krši pravico ponudnika – banke iz 22. člena Ustave Republike Slovenije (v nadaljevanju URS). Tudi sicer stališča, da banka (domnevno) ni mogla doseči zavedanja potrošnika o potencialno znatnih ekonomskih posledicah najetja kredita z obrestnim in valutnim tveganjem s predstavitvijo kredita v domači valuti, sodišče ni z ničemer utemeljilo.

V nasprotju s stališči v novejši praksi SEU je tudi stališče v točki 35 izpodbijane sodbe, da banka zavedanja potrošnika o potencialno znatnih ekonomskih posledicah najetja kredita v tuji valuti (domnevno) ne bi mogla doseči s predstavitvijo možnosti (neugodnega) nihanja tečaja (in tuje obrestne mere) in/ali s predstavitvijo preteklih nihanj tečajnega razmerja. Po standardih, ki jih je izoblikovalo SEU, zadošča, da gre za objavljene podatke in da je potrošnik seznanjen s tem, kje so dostopni. V primeru enostavne valutne klavzule oziroma tuje valute kredita gre le za navaden preračun iz ene valute v drugo (za kar je že zakonodajalec z vključitvijo valutne klavzule v Obligacijski zakonik (v nadaljevanju OZ) štel, da je povprečnemu državljanu razumljiva), saj predpostavlja enostavno osnovnošolsko operacijo. Sodišče je v točki 35 obrazložitve pojasnilno dolžnost zavilo v popolnoma nekaj drugega, kot je razumevanje same valutne klavzule oziroma dogovora o tuji valuti kredita in posledic le te za višino kreditnih obveznosti. Banka naj bi skladno s stališčem sodišča kreditojemalcu morala povedati, kako realna je možnost uresničitve valutnega tveganja, v kakšnem obsegu in kdaj lahko do tega pride, s čimer je banki naloženo nemogoče breme, ki ga ne nalagajo niti trenutno veljavni predpisi (konkretno Direktiva 2014/17/EU in ZPotK-2, ki nalaga izpolnitev pojasnilne dolžnosti glede na 20 % oziroma 10 % nihanje valutnega tečaja). Tudi takšen izračun, kot ga predvidevajo trenutno veljavni predpisi, ne prikazuje tveganja "v realni sferi potrošnikovih kreditnih obveznosti in ob upoštevanju dolgoročnosti kreditnega razmerja". Sodišče torej za nazaj nalaga banki nemogoče dokazno breme, ki ga v času sklenitve pogodb ni mogla predvideti. V tej zvezi se sklicuje še na sodno prakso SEU v zadevi C-452/18 in C- 38/17. Glede na navedeno je za odločitev v konkretni zadevi irelevanten zapis sodišča v 53. točki obrazložitve, da "v kolikor bi tožnik ob sklepanju kreditne pogodbe vedel za celoten obseg valutnega tveganja, se za najem takšnega kredita ne bi odločil". Gre namreč za povsem hipotetično in subjektivno dožemanje prvega tožnika, ki ga ni mogoče preizkusiti in ni niti pomembno, saj je bila kreditna pogodba sklenjena. Podobno je zaključilo tudi VS RS v zadevi II Ips 32/2019. Ob vsem navedenem pa toženka izpostavlja, da je VS RS v zadevi II Ips 137/2018 zavzelo stališče, da opustitev ali nepravilna izpolnitev pojasnilne dolžnosti sama po sebi ne vodi do ničnostne sankcije.

■  
—  
■

Glede dobrovernosti toženke je sodišče v 51. točki izpodbijane sodbe zmotno zaključilo, da toženka ni ravnala dobroverno oziroma v skladu z načelom vestnosti in poštenja, ker tožnikom pred sklenitvijo kreditne pogodbe ni razkrila svojega vedenja o tveganjih, ki jih prinaša naajem kredita v CHF. Da to ni resnično, so potrdile priče [REDACTED] kar je sodišče prezrlo. Iz točke 41 sodbe je nadalje razumeti, da naj bi sodišče štelo, da je toženka poznala okoliščine o obstoju gotovosti oziroma verjetnosti, da se bo določen riziko uresničil in tega ni razkrila nasprotni stranki. Tako stališče je zmotno. Sodišče ga bazira na opozorilih Banke Slovenije (45. in 48. točka izpodbijane sodbe). Toženka ponovno izpostavlja, da so dejavniki, ki vplivajo na spremembe valutnega razmerja, izven njene sfere in da nanje nima nobenega vpliva, zato ni mogoče trditi, da je vedela za prihajajočo gospodarsko krizo in prihodnje gibanje menjalnega tečaja EUR CHF. Napačen je tudi očitek v točki 42. obrazložitve, iz katerega je razumeti, da naj bi zgolj kreditojemalec nosil valutno tveganje. Krediti v tuji valuti za banko predstavljajo valutno, obrestno in kreditno tveganje, kar izhaja tudi iz izjave [REDACTED] do katere se sodišče ni opredelilo. Tudi sodna praksa je že zavzela enotno stališče, da toženka v trenutku sklepanja pogodbe ni mogla poznati trenutka oziroma obdobja in obsega spremembe valutnega razmerja. Gre za domeno nacionalne Švicarske centralne banke. Glede zaključka v točki 46 in nadaljnjih, da naj bi toženka napačno izračunavala kreditno sposobnost, toženka navaja, da so banke kreditno sposobnost presojale neodvisno od valute kredita, kar je pri pregledih poslovanja potrdil tudi regulator (Banka Slovenije). Kreditna sposobnost se vedno, ne glede na valuto kredita, ocenjuje le pred sklenitvijo posamezne pogodbe, zato ne drži navedba, ki jo je Ustavno sodišče povzelo v 26. točki odločbe, da naj bi se kredit odplačeval ob transparentnosti kreditojemalčevega premoženjskega položaja. Za banko premoženjski položaj kreditojemalca tekom trajanja kreditnega razmerja ni transparenten in se vanj banka ne spušča in nima podlage, da bi se spuščala. Nastop kasnejših okoliščin na sklenjeno pogodbo ne vpliva. Tudi SEU je že večkrat izpostavilo, da je v okviru (ne)poštenosti pogoja treba upoštevati le datum sklenitve pogodbe in glede na vse okoliščine, podane ob tej sklenitvi, presoditi, ali je ta pogoj v korist prodajalca ali ponudnika povzročil neravnotežje v pravicah in obveznostih strank. Sodišče se tudi ni opredelilo do predmetnih navedb toženke v 8. pripravljalni vlogi, s čimer je zagrešilo kršitev pravil postopka iz 14. točke drugega odstavka 339. člena ZPP. Naslovno sodišče v točkah 41-45 izhaja iz napačnega tolmačenja pomena pisanj Banke Slovenije. Sodna praksa je že zavzela stališče, da niti Banka Slovenije ni mogla predvideti ne časa ne obsega ukrepov tuje nacionalne banke, zaradi česar tudi toženka tega ni mogla. To izhaja iz dopisa Banke Slovenije z dne 9.4.2019. Do teh ključnih navedb se sodišče ni opredelilo. Toženka je upoštevala vsa priporočila Banke Slovenije glede ponujanja kreditov v tuji valuti in je treba vse dokumente Banke Slovenije presojati v luči dejstva, da sta imela največji vpliv na vrednost CHF dva dogodka – enostranska ukrepa Švicarske centralne banke v letih 2011 in 2015, ki ju ne Banka Slovenije ne toženka pri sklepanju kreditne pogodbe nista mogli



■

predvideti. Iz izjave Banke Slovenije – Problematika izpostavljenosti posojil v CHF, ki povzema vsa pisanja Banke Slovenije v zvezi s krediti v CHF, jasno izhaja, da so bila pisanja Banke Slovenije splošne narave in ne takšna, da bi lahko toženka na njihovi podlagi vedela ali z neko večjo verjetnostjo napovedala ali predvidela gibanje menjalnega tečaja EUR CHF v prihodnosti. Do tega se sodišče ni opredelilo. Sodna praksa je že enotna na stališču, da so bila opozorila Banke Slovenije splošna s priporočilom, da so banke dolžne komitentu postreči z informacijami o tveganju, ki naj bodo razumljive. Napačen je tudi očitek toženki (50. točka obrazložitve) o nedobrovernem ravnanju, ker ni predstavila valute CHF kot valute varnega zatočišča. Tudi, če bi vloga CHF bila taka, so navedbe tožnikov v tej zvezi nerelevantne, saj sta bila "dogodka", ki sta najbolj vplivala na "zamrznitev tečaja CHF" v letu 2011 in njegova "odmrznitev" v letu 2015 enostranski odločitvi Švicarske centralne banke. Toženka še opozarja na graf, ki ga je predložila, o gibanju tečaj EUR CHF v obdobju COVID pandemije, iz katerega je jasno razvidno, da tokratna gospodarska kriza ni imela bistvenega vpliva na menjalni tečaj EUR CHF.

Napačen je zaključek sodišča v točki 52 izpodbijane sodbe, da naj bi bile pravice in obveznosti strank znatno neuravnotežene v škodo tožnikov. Ob sklenitvi kreditne pogodbe je bil dogovor o valuti kredita povsem nevtralen, saj bi se lahko menjalni tečaj neodvisno od volje strank gibal v korist ali v škodo ene ali druge stranke, pri čemer njegovo spreminjanje na dolgi rok ni predvidljivo. Prikazovanje glavnice v EUR protivrednosti tožnikom (čemur je sodišče nekritično sledilo) služi zgolj za umetno prikazovanje neravnotežja, ki ni bilo podano. Sodišče zgrešeno in zavajajoče navaja spremembe mesečnih anuitet, preračunanih v EUR in napačno zaključi, da je znesek kredita preračunanega v EUR ob sklenitvi kreditne pogodbe znašal [redacted] EUR, do [redacted] 2022 pa naj bi tožnika odplačala že [redacted] EUR. Pri tem napačno izhaja iz predpostavke, da tožnika nista bila dolžna plačati nobenega nadomestila za uporabo denarja v obdobju, daljšem od 14 let. Ob tem toženka izpostavlja, da je tudi dolžnost dobrovernega pridobitelja plačati koristi od uporabe denarja od dneva izplačila kredita dalje, tj. obresti, ki bi skladno s sodno prakso znašale 6 % (drugi odstavek 382. člena OZ), te pa bi bila tožnika dolžna plačati od dneva izplačila dalje. Ker sta bila nedobroverna od avgusta 2011, bi od tedaj dalje morala plačati zakonske zamudne obresti. Stališča sodišča v točki 53 obrazložitve izpodbijane sodbe glede spreminjanja višine mesečnih anuitet so ne samo napačna, ne da se jih niti preizkusiti, saj ni pojasnjeno, na čem temelji izračun sodišča. Toženka še opozarja, da sta imela tožnika ves čas odplačevanja kredita možnost spremeniti valuto kredita iz CHF v EUR, kar je bilo tožnikoma ponujeno, pa se je tožnik odločil obdržati kredit. Sodna praksa se je o nesorazmerju med obveznostmi pravnih strank v času sklenitve kreditne pogodbe izrekla v zvezi z vprašanjem oderuštva, in sicer, da to ni podano. Znatno neravnotežje in nevzdržnost za tožnika je nastopilo šele januarja 2015, ko je Švicarska narodna banka omejila rast tečaja CHF proti EUR. Tudi, če bi sodišče štelo, da toženka ni "korektno"

■

opravila pojasnilne dolžnosti, toženki ni mogoče očitati, da je ravnala v slabi veri, da je karkoli prikrivala ali zamolčala, sam pogodbeni pogoj ni bil nepošten in ni nasprotoval načelu vestnosti in poštenja. Krediti v CHF so bili dejansko v letu 2007 najugodnejši, tudi valuta CHF je bila v tistem času in pred tem relativno stabilna in to so verjetno razlogi, zaradi katerih so se potrošniki zanje odločali. Valutni šoki pa so nepredvidljivi ne zgolj za potrošnike, temveč tudi za banke. Toženka se v zvezi z neobstojem neravnotežja sklicuje še na dve nedavni odločbi (II Cp 1602/2021 in II Cp 1934/2021).

Zmotno je stališče v 6. do 11. točki izpodbijane sodbe, da ugovor zastaranja ni utemeljen. Stališče sodišča, da je zastaranje v konkretnem primeru pričelo teči s 1.1.2015 (pri tem ima verjetno v mislih ukrep Švicarske nacionalne banke, do katerega je prišlo 22.1.2015), ko je prišlo do drastične spremembe v tečaju in se je tečajno razmerje CHF EUR približalo razmerju 1:1, je napačno in nelogično. Sodišče očitno tožnika ne jemlje kot povprečno preudarnega in pozornega potrošnika, ki bi mu moralo biti jasno, da lahko pri kreditu, najetem za 20 let, lahko pride med vrednostjo valute CHF in vrednostjo valute EUR do večjih, ne le minimalnih sprememb. Bistveno je, kdaj je pogodbeni stranka izvedela za okoliščine, na podlagi katerih utemeljuje ničnost, ne pa kdaj je prepoznala, da določena dejanska okoliščina lahko predstavlja ničnostni razlog. Iz dejanskih okoliščin izhaja, da je vrednost CHF v razmerju do EUR občutno narasla v juliju leta 2011. Vsakemu povprečno skrbnemu potrošniku bi moralo biti najkasneje po 1.8.2011 znano, da je s sklenitvijo kredita v CHF prevzel tveganje valutnih razlik. Tedaj je začel teči petletni zastaralni rok, ki se je iztekel 1.8.2016.

3. Tožnika sta odgovorila na pritožbo. Predlagala sta njeno zavrnitev in priglasila stroške pritožbenega postopka.
4. Pritožba ni utemeljena.
5. V tej zadevi ni sporno, da so toženka kot kreditodajalka, prvi tožnik kot kreditojemalec in druga tožnica kot zastaviteljica dne [redacted] 2007 v obliki notarskega zapisa sklenili kreditno pogodbo, na podlagi katere je prvi tožnik prejel stanovanjski kredit v znesku [redacted] CHF. Predvideno je bilo odplačilo v 240 mesečnih obrokih. Skupna obrestna mera je znašala 5,26917 % na letni ravni in je bila sestavljena iz LIBOR-ja in fiksnega pribitka. Prav tako ni sporno, da je kasneje vrednost CHF v primerjavi z vrednostjo EUR precej narasla, kar je pomenilo, da se je kreditna obremenitev za tožnika povečala, saj je moral za odplačilo mesečne anuitete v CHF porabiti večjo količino EUR.
6. Tožnika sta s tožbenim zahtevkom zahtevala ugotovitev, da sta kreditna pogodba in notarski sporazum o ustanovitvi skupne hipoteke in potrditvi kreditne pogodbe nična, da je vknjižba hipoteke neveljavna in naj se izbriše, podrejeno sta zahtevala razvezo obeh navedenih pogodb in izstavitve zemljiškoknjižne listine za izbris skupne hipoteke, v obeh primerih pa plačilo [redacted] EUR.

- 
7. Sodišče je z izpodbijano sodbo ugotovilo, da je bila med pravnima strankama sklenjena potrošniška kreditna pogodba v tuji valuti (pristen devizni kredit). Štelo je, da je ugovor, da kondikcijska obveznost, ki jo tožnika utemeljujeta na ničnosti kreditne pogodbe, ni zastarana in presodilo je, da je kreditna pogodba nična: (1) ker toženka pri sklepanju pogodbe ni ustrezno izpolnila svoje pojasnilne dolžnosti in je zato pogoj o vračilu kredita v CHF nejasen in nerazumljiv, (2) ker je bila toženka nepoštena, saj ni bila dobroverna in (3) je med pravicami in obveznostmi pogodbenih strank obstajalo znatno neravnotežje. Za svojo odločitev je navedlo jasne razloge, med katerimi ni zatrjevanega nasprotja in ni podana očitana kršitev določb postopka po 14. točki drugega odstavka 339. člena ZPP.
  8. ZVPot<sup>2</sup> določa, da se za pogodbene pogoje štejejo vse sestavine pogodbe, ki jih določi podjetje, zlasti tiste, ki so določene v obliki formularne pogodbe ali splošnih pogojev poslovanja, na katere se pogodba sklicuje (prvi odstavek 22. člena ZVPot). Pogodbeni pogoji morajo biti jasni in razumljivi, nejasna določila pa je treba razlagati v korist potrošnika (četrti in peti odstavek 22. člena ZVPot). ZVPot torej za nejasne pogodbene določbe ne predpisuje njihove ničnosti, temveč le razlago v korist potrošnika. V drugem odstavku 23. člena ZVPot pa določa, da so nični nepošteni pogodbeni pogoji. Pogodbeni pogoji štejejo za nepošteno (24. člen ZVPot), če: 1.) v škodo potrošnika povzročijo znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank ali 2.) povzročijo, da je izpolnitev pogodbe neutemeljeno v škodo potrošnika, ali 3.) povzročijo, da je izpolnitev pogodbe znatno drugačna od tistega, kar je potrošnik utemeljeno pričakoval, ali 4.) nasprotujejo načelu poštenja in vestnosti.
  9. Pritožbenemu stališču, da je presoja (ne) poštenosti pogodbenega pogoja v konkretnem primeru izključena, ker naj bi šlo za posamično dogovorjeno pogodbeno določilo med strankama (in sploh ne gre za pogodbeni pogoj), ni mogoče pritrditi.
  10. Presojo nepoštenosti v okviru ZVPot je treba vselej opraviti ob upoštevanju vsaj minimalnih jamstev Direktive sveta 93/13/EGS (v nadaljevanju tudi Direktiva), meril oziroma zahtev, ki jih je v tej zvezi razvilo SEU)<sup>3</sup> in sodne prakse Vrhovnega sodišča Republike Slovenije<sup>4</sup>. Izhodišče te presoje je, da sistem varstva, uveden z ZVPot in Direktivo, temelji na zamisli, da je potrošnik v razmerju do prodajalca ali ponudnika v podrejenem položaju glede pogajalske sposobnosti in ravni obveščenosti.<sup>5</sup> Enakopravnost v položajih naj se vzpostavi z informacijsko oziroma pojasnilno obveznostjo.

2 Za predmetno razmerje, ki je nastalo v letu 2007, se uporablja ZVPot (veljaven do 25.10.2022 in v uporabi do 25.1.2003).

3 Odločba Ustavnega sodišča RS Up-14/21 - točka 36.

4 II Ips 201/2017, II Ips 141/2017, II Ips 137/2018, II Ips 195/2018, II Ips 197/2018, II Ips 32/2019, II Ips 8/2022 in II Ips 18/2022 (z izjemo zadnjih dveh vse izdane pred izdajo izpodbijane vmesne sodbe).

5 Sodba SEU C-618/10 - točka 39.



11. Nepoštenost oziroma nedovoljenost pogodbenega pogoja določa Direktiva v prvem odstavku 3. člena, po katerem velja pogodbeni pogoj, o katerem se stranki nista dogovorili posamično, za nedovoljenega, če v nasprotju z zahtevo dobre vere v škodo potrošnika povzroči znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank. Nedovoljenost pogodbenega pogoja se presoja ob upoštevanju narave blaga ali storitev, za katero je bila sklenjena pogodba, in s sklicevanjem na vse okoliščine, ki so obstajale v času sklepanja pogodbe ter na vse druge pogoje te pogodbe ali druge pogodbe, od katere je pogoj odvisen (prvi odstavek 4. člena Direktive).
12. SEU je v sodbi C-186/16<sup>6</sup> določilo merila za razlago določb Direktive v primeru pogodbenega pogoja, ki ga vsebuje pogodba o posojilu v tuji valuti CHF, z obveznostjo njegove vrnitve v isti tuji valuti, torej pogoja, kakršen je vsebovan tudi v kreditni pogodbi, ki je predmet presoje v obravnavani zadevi. SEU je zelo jasno in izrecno štelo, da je pogodbeni pogoj obveznosti plačila anuitet kredita v tuji valuti pogoj o glavnem predmetu pogodbe. Pri kreditnih pogodbah v tuji valuti pogoj izpolnitve v tuji valuti predstavlja bistveno dajatev, ki tudi bistveno opredeljuje pogodbo, zato gre za glavni predmet pogodbe. V določbi drugega odstavka 4. člena Direktive je določeno, da je presoja nedovoljenosti oziroma nepoštenosti mogoča tudi glede pogodbenih določb, ki sicer predstavljajo glavno obveznost, če niso v jasnem in razumljivem jeziku. V skladu z načelom lojalne razlage Direktive je treba skleniti, da je presoja nepoštenosti glavnega predmeta pogodbe mogoča, če se izkaže, da banka potrošniku ni dala ustreznih pojasnil (torej če ni pravilno izpolnila svoje pojasnilne dolžnosti) in zato pogodbene določbe ni moč šteti za jasno in razumljivo.<sup>7</sup>
13. Ustavno sodišče je v zadevi Up-14/21 zaključilo, da je kategorično stališče VS RS, ki ne dovoljuje presoje poštenosti pogodbenega pogoja ob izpolnjeni pojasnilni dolžnosti, v nasprotju s splošno svobodo ravnanja iz 35. člena URS. S tem v zvezi je VS RS<sup>8</sup> pojasnilo, da to razhajanje med obema sodiščema pri deviznih kreditih glede na enotnost obeh sodišč, da pogodbeno določilo samo po sebi ni nepošteno, in da je šele po tem, ko je bilo ugotovljeno, da zahteve preglednosti niso izpolnjene, mogoče ugotoviti nepoštenost pogodbenega pogoja, nima praktičnega pomena. Če se presoja nepoštenost po tem, ko je bilo ugotovljeno, da so bila dana vsa potrebna pojasnila, bo rezultat nadaljnjega testa pri deviznih kreditih vedno in neizogibno enak: ne gre za nepošten pogodbeni pogoj, saj v trenutku sklenitve pogodbe tudi ni podane vsebinske nepoštenosti (neuravnotežene vsebine pogodbenega pogoja).
14. Pritožba napada tako zaključek sodišča glede pojasnilne dolžnosti kot glede nepoštenosti pogodbenega pogoja (nedobrovernosti in neravnotežja), v posameznih delih z enakimi argumenti. Določene okoliščine, ki sodijo v test

<sup>6</sup> Andricius in drugi proti Banca Romaneasca Sa.

<sup>7</sup> Glej: Sklep VS RS II Ips 201/2017 in sodba in sklep VS RS II Ips 195/2018.

<sup>8</sup> V zadevi II Ips 8/2022.



transparentnosti pogodbene določbe oziroma kontrolo oprave pojasnilne dolžnosti istočasno namreč sodijo v okvir testa presoje poštenosti pogodbenega pogoja. Na to je opozorilo tudi VS RS<sup>9</sup>. Temu ustrezno bo pritožbeno sodišče tudi odgovorilo na pritožbene navedbe, ki jih toženka navaja tako pri izpodbijanju zaključkov glede pojasnilne dolžnosti kot pri izpodbijanju zaključka o nepoštenem pogodbenem pogoju.

15. Na podlagi izvedenega dokaznega postopka je sodišče prve stopnje zaključilo, da toženka pojasnilne dolžnosti ni izpolnila v zadostnem obsegu, saj je tožniku dala le splošna pojasnila, povezana s kreditiranjem, v zvezi z valutnim tveganjem pa pojasnila zgolj to, da se v primeru spremembe menjalnega tečaja EUR CHF lahko spremenijo mesečne anuitete oziroma kreditna obveznost preračunana v EUR in da sta tako CHF kot EUR stabilni valuti in da bodo zato spremembe minimalne in do večjih nihanj ne bo prišlo.
16. Pritožba neutemeljeno očita sodišču, da naj bi v zvezi s pojasnilno dolžnostjo v točki 26 zavzelo stališče, da je predmetna kreditna pogodba kompleksen finančni instrument. Sodišče je zgolj navedlo, da je kredit v tuji valuti kompleksen produkt in to svoje stališče utemeljilo. Že zato je v tej zvezi nerelevantno njeno sklicevanje na sklep VS RS II Ips 201/2017 (21. točka), v kateri se je sodišče izreklo o tem, ali gre za finančni instrument in sodbo SEU Lantos C 312/14, v kateri se je sodišče izreklo o tem, ali gre za investicijsko storitev.
17. Drži, da je banka tožnika že v kreditni pogodbi (12. člen pogodbe) opozorila, da se ob spremembi tečaja tuje valute lahko spremenijo tudi zneski odplačil v domači valuti (valutno tveganje). Pritožbeno sodišče pritrjuje pritožbi, da je treba določbo 12. člena kreditne pogodbe upoštevati skupaj z informacijami in opozorili, ki so bile kreditojemalcu dane v procesu sklepanja kreditne pogodbe. Da je bil na valutno tveganje opozorjen, kot navaja toženka, je izpovedal tudi tožnik, in je sodišče njegovo izpovedbo v tem delu povzelo. Da iz njegove izpovedbe ni povzelo, da je že predhodno najel "tuj kredit" (kredit v šilingih v času, ko je prejemal dohodke v dinarjih oziroma v tolarjih), kar naj bi potrjevalo, da se je zavedal valutnega tveganja, potemtakem ni odločilno.
18. Zmotno pa je pritožbeno prepričanje, da je banka z vključitvijo določbe 12. člena v samo pogodbo, pa čeprav je na valutno tveganje kreditojemalca tudi ustno opozorila in je to storil tudi notar ob podpisu notarskega zapisa, zadostila svoji posojilni dolžnosti. Pri tem ne gre le za zmožnost preračuna mesečnega obroka na podlagi gibanja valutnega tečaja, kot želi prikazati pritožba. Ključna je namreč presoja, ali je bilo valutno tveganje tožnikoma v zadostni meri vsebinsko pojasnjeno, pri čemer je prvostopenjsko sodišče pri tej presoji pravilno izhajalo iz meril, ki jih je ob upoštevanju Direktive 93/13/EGS, sodbe SEU C-186/16 in

<sup>9</sup> V sklepu II Ips 137/2018 (točka 23 obrazložitve), sodbi II Ips 18/2022 (točka 29 obrazložitve sodbe) in v sodbi II Ips 8/2022 (točka 40 obrazložitve).

■

odločbe US RS Up-14/21 (točki 21 in 26 obrazložitve izpodbijane sodbe) v že zgoraj omenjenih odločbah postavilo VS RS.

19. Ker je sodišče v točkah 21, 23 in 26 že v bistvenem povzelo kaj zajema pojasnilna dolžnost, je pritožbeno sodišče ne bo ponovno povzelo. Dodatno se sklicuje še na sodbo VS RS II Ips 8/2022<sup>10</sup>, v kateri je VS RS sežeti obliki povzelo relevantna stališča. Kot izhaja iz navedene odločbe VS RS je pri kreditih v tuji valuti po Direktivi 93/13 poleg uvida v razumevanje osnovnega delovanja takšnega kreditiranja osrednji cilj predpogodbenega informiranja, da finančna ustanova tako ali drugače (ali numerično, ali grafično, ali z ustnimi, ali pisnimi pojasnili) informira potrošnika, da ima poleg koristi takšno kreditiranje lahko tudi znatne negativne finančne posledice, celo takšne, ki jih bo potrošnik morda težko nosil. Pri tem so posebej pomembna pojasnila o tveganjih kreditojemalca v primeru velikega znižanja vrednosti valute, ki je zakonito plačilno sredstvo v državi članici njegovega stalnega prebivališča, in povečanje tujih obrestnih mer. Ustavno sodišče je v zadevah, ki so se nanašale na CHF kredite, poudarilo, da je upoštevanje te zahteve ne samo ustavno skladno, temveč tudi nujno z vidika spoštovanja 3.a člena Ustave. Na dejstvo, da gre za zahtevo, neposredno izhajajočo iz zahteve Direktive 93/13/EGS po preglednosti pogodbenega pogoja, je SEU razločneje kot v dotedanji sodni praksi opozorilo v zadevah Paribas in zadevi C-670/20, vse sprejete v letu 2021. Skladno z načelom lojalne razlage so slovenska sodišča na takšno razlago evropskega prava vezana ex tunc, upoštevajoč pri tem vse okoliščine primera. Prav tako v okviru valutnega kreditiranja zahteve po preglednosti ni mogoče izpolniti s tem, da se potrošniku posredujejo informacije, pa čeprav obširne, če temeljijo na domnevi, da bo razmerje med obračunsko valuto in valuto plačila ostalo stabilno ves čas trajanja te pogodbe. To zlasti velja, kadar ponudnik potrošnika ni obvestil o ekonomskih okoliščinah, ki bi lahko vplivale na nihanja menjalnih tečajev, zaradi česar potrošnik ni mogel konkretno razumeti potencialno resnih posledic, ki bi lahko izhajale iz sklenitve kredita v tuji valuti, za njegov finančni položaj. Treba je tudi upoštevati, da ima lahko za kreditojemalca daljnosežne (usodne) posledice (kreditni so praviloma zavarovani s hipoteko) že znaten padec domače valute v obdobju, krajšem od ročnosti kredita, in ga ne more pokriti, čeprav bi se oziroma se bo (morda) na dolgi rok celo izkazalo (na primer ko zapade zadnji obrok), da je bila odločitev o kreditiranju v CHF ekonomsko smotrnejša.<sup>11</sup>
20. Po judikaturi SEU torej ni dovolj, da se potrošnik zaveda, da se valutni tečaj lahko spremeni, temveč mu je treba dati jasno vedeti, da se tečaj, zlasti v dolgoročnih pogodbenih razmerjih, lahko znatno spremeni in ima zato tudi nezanemarljive negativne ekonomske učinke. Zgolj zavedanje, da neko tveganje obstaja, ne pomeni, da se posameznik zaveda tudi dejanskega obsega tveganja, tj. da so spremembe v valutnem paru lahko velike, tako zelo, da povzročijo znatne

<sup>10</sup> In v njej citirane konkretne sodne odločbe.

<sup>11</sup> Glej točka 63, 64 in 65 obrazložitve.



negativne ekonomske posledice, tudi takšne, ki bi jih težko premostil. SEU se zavzema, da morajo biti pojasnila takšna, da se bo povprečen potrošnik zavedal dejanskega obsega valutnega tveganja in potencialnih znatnih sprememb menjalnih tečajev ter da pogodbeno razmerje prinaša tveganja, ki jih bo v primeru velikega znižanja domače valute morda težko nosil.<sup>12</sup> Zavezujoča razlaga evropskega prava, ki ga je podalo SEU od banke kot finančne ustanove zahteva, da mora potrošnika opozoriti, da je stopnja valutnega tveganja visoka, ker so nihanja lahko potencialno velika, zlasti v dolgoročnem obdobju, in imajo lahko znatne negativne posledice za finančne obveznosti potrošnika.<sup>13</sup>

21. Pritožbeno sodišče se strinja s pritožbo, da konkretno gibanje menjalnega tečaja EUR CHF in referenčne obrestne mere CHF LIBOR ni bilo predvidljivo in da toženka ni mogla vedeti za nastop gospodarske krize in konkretne ukrepe Švicarske centralne banke (zamrznitev in odmrznitev tečaja CHF leta 2011 oziroma 2015) in da jo je to presenetilo. Gre za neznana tveganja, ki jih v glavnem ni mogoče napovedati. Vendar, kot je pojasnilo VS RS, pri pojasnilni dolžnosti ne gre za vprašanje, ali se je toženka zavedala neizogibnega povečanja vrednosti CHF (pa je to prikrila) niti ne gre za zahtevo, da bi banka morala napovedati bodoče dogodke. Toženka je finančna ustanova, ki v nasprotju s povprečnim potrošnikom dnevno trguje s po več desetimi valutami, zato se njeno zavedanje, da so valutna razmerja docela nestabilna, da so nihanja lahko zelo visoka, tudi med valutami največjih svetovnih gospodarstev, ni vzpostavilo z ukrepom Švicarske centralne banke v letih 2011 oziroma 2015, ampak je oziroma bi moralo obstajati že v trenutku sklenitve pogodbe. Ob tem je treba razlikovati med (ne)napovedljivostjo konkretnega trenutka in vzroka (dogodka) za znatno spremembo valutnega tečaja na eni strani in med zavedanjem splošne tveganosti, da lahko pride do znatnih oscilacij valutnega para na drugi strani. Od toženke kot profesionalne finančne institucije je zato bilo mogoče pričakovati, da ima zavedanje in tudi pričakovanje, da lahko v daljšem časovnem obdobju nastopijo dogodki, ki bodo močnejše pretresli valutni trg.<sup>14</sup> Šele, če bi tožniku pojasnila svoje resnično (ne)vedenje, češ, da so nihanja nepredvidljiva in nenapovedljiva, da ni jasno, ali se bodo in v kolikšni meri uresničila in da je apreciacija tuje valute na določeni točki ekonomskega cikla vedno pričakovana, bi bila pojasnilna dolžnost banke izvedena tako, da bi se tožnika zavedala dejanskega obsega tveganja. Šlo bi za igro z odprtimi kartami in seznanitvijo z njunim dejanskim (ne)gotovim pravnim položajem<sup>15</sup>.

22. Da je v bančnih krogih obstajalo zavedanje o veliki tveganosti kreditov v tuji valuti za kreditojemalce, je sodišče utemeljeno, pa čeprav gre za splošna pojasnila, zaključilo že na podlagi poročila Banke Slovenije o finančni stabilnosti in dopisa z dne 4.7.2006. Pritožbeno sodišče soglaša tudi s stališčem sodišča prve

12 VS RS sodba II Ips 8/2022 – točka 66 obrazložitve.

13 VS RS sodba II Ips 8/2022 – točka 67 obrazložitve.

14 VS RS sodba II Ips 8/2022 – točka 68 – 71 obrazložitve.

15 VS RS sodba II Ips 8/2022 – točka 76 in 77 obrazložitve.

■  
—  
■

stopnje, da je toženka kot finančna ustanova imela vedenje, da ima CHF med svetovnimi valutami attribute varnega zavetja in da to lahko vpliva na gibanje tečaja v primerjavi z drugimi valutami tudi hipno in nenadno, na kar bi morala tožnika opozoriti.

23. Sodišče je v točki 37 zgolj primeroma naštelo načine izpolnitve pojasnilne dolžnosti (pri čemer ni niti navedlo grafov, na katere se sklicuje pritožba in je VS RS v zadevi II Ips 195/2018 v točki 51 obrazložitve zavzelo stališče, da ni mogoče trditi, da bi bila samo na ta način pojasnilna dolžnost pravilno izpolnjena). Pritožba pa v celoti zanemari bistvo obrazložitve v navedeni točki, da pravilna izpolnitev pojasnilne dolžnosti od banke zahteva, da da kreditojemalcu taka pojasnila, da je zmožen oceniti potencialno znatne ekonomske posledice znatnih sprememb tečaja na njegove finančne posledice. Ker zahteva po pojasnilni dolžnosti izhaja že iz same Direktive po preglednosti pogodbenega pogoja, se je sodišče na Priporočilo Evropskega za sistemska vlaganja CRS/2011/1 z dne 21.9.2011 sklicevalo le v podkrepitev svojega nosilnega argumenta glede zahteve po preglednosti, zato je neutemeljen očitok o retroaktivni uporabi pravnih aktov. Kaj določajo trenutno veljavni predpisi, za katere sama pritožba navaja, da se za kreditno pogodbo ne uporabljajo, je irelevantno.
24. V konkretnem primeru je sodišče prve stopnje, glede na okoliščine konkretnega primera, pravilno presodilo, da toženka pojasnilne dolžnosti ni ustrezno izpolnila. Pri tem ni le pavšalno povzelo izpovedb zaslišanih prič, kot želi prikazati pritožba, temveč je v razlogih jasno navedlo, zakaj je verjelo tožniku, ki je izpovedal, da je šlo za kredit zaradi gradnje stanovanjske hiše (stanovanjski kredit), da mu je bil kredit v CHF predstavljen kot najbolj ugoden kredit in kot edini kredit, s katerim bo prejel toliko sredstev, kot jih je potreboval, da mu je bilo v zvezi s tečajem CHF rečeno zgolj, da sta EUR in CHF stabilni valuti in da zato lahko pride le do minimalnih nihanj. Pritožbena trditev, da naj bi toženkine priče [redacted] zanikale izpovedo toznika o stabilnosti obeh valut in minimalnih nihanjih, ne drži. Iz razlogov sodišča izhaja, da nobena od toženkinih prič tožnikoma ni plastično, konkretno za njihov primer predstavila, kaj bi za njihove obveznosti pomenila večja sprememba tečaja ali obrestne mere. Izpoved [redacted] da so strankam predstavili gibanje valutnega para le za par mesecev nazaj, pa je sodišče prve stopnje pravilno ocenilo kot zavajajoče glede na to, da je šlo za dolgoročno pogodbo. Zaslišanja bančnega uslužbenca, ki je bil v kontaktu s tožniki pred sklenitvijo kreditne pogodbe in katerega pričanje bi bilo najbolj merodajno, toženka ni niti predlagala.
25. V obravnavanem primeru banka tožeče stranke ni informirala tako (ni dokazala, da jo je), da bi bil povprečni potrošnik (kreditojemalec) zmožen oceniti potencialno znatne ekonomske posledice takega pogoja za njegove finančne obveznosti. Banka ni bila (dovolj) skrbna, saj v času sklenitve obravnavane



■

pogodbe ni izpolnila zahtev po preglednosti pogoja, ki se nalagajo poklicnim dajalcem kreditov v razmerju do potrošnika. Tožnikoma ni predložila zadostnih in natančnih informacij, ki povprečnemu potrošniku, ki je normalno obveščen ter razumno pozoren in preudaren, omogočajo, da razume konkretno delovanje spornega pogoja (finančnega mehanizma) in tako oceni tveganje potencialno znatnih negativnih posledic takega pogoja za svoje finančne obveznosti med celotnim trajanjem pogodbe, zato je med pogodbenikoma obstajalo informacijsko neravnotežje glede pomena spornega pogodbenega pogoja. Takšno njeno ravnanje ni mogoče opredeliti drugače kot nedobrovernega, saj glede na breme, ki ga pogodbeni pogoj nalaga tožnikoma v primerjavi s pogodbo v domači valuti – neomejeno valutno tveganje, banka ni mogla razumno pričakovati, da bi tožnika ob ustrezni transparentnosti tak pogoj prav gotovo v vsakem primeru sprejela. Takšen pogodbeni pogoj je nedovoljen (prvi odstavek 3. člena Direktive) oziroma nepošten, saj ga je mogoče umestiti vsaj pod abstraktni dejanski stan iz prve in četrte alineje prvega odstavka 24. člena ZVPot.<sup>16</sup>

26. Ker se presoja veljavnost kreditne pogodbe v času njene sklenitve in so vsi razlogi, ki so povzročili nepošteno, celo zavajajoče ravnanje toženke, obstajali že v trenutku sklenitve kreditne pogodbe, je za presojo veljavnosti same pogodbe, nepomembna pritožbena navedba o tem, da je tekom odplačevanja kredita ponujena sprememba valutne klavzule v EUR.
27. Dejanska podlaga obravnavanega primera je primerljiva tisti, ki je bila predmet presoje VS RS v zadevah II Ips 18/2022 in II Ips 8/2022, v katerih je bilo prav tako ugotovljeno, da gre za nedovoljen oziroma nepošten pogodbeni pogoj.
28. Sodišče prve stopnje je pri presoji ugovora zastaranja pravilno izhajalo iz stališč, ki jih je VS RS zavzelo v zadevah II Ips 14/2020 in II Ips 67/20021, iz katerih je mogoče povzeti, da zastaralni rok prične teči šele, ko bi potrošnik moral ali mogel vedeti ne samo za dejanske okoliščine, ampak tudi za nepoštenost oziroma ničnost pogodbenega pogoja. Potrošniku pa je treba dati na razpolago razumen čas, v katerem se v zvezi s spornim razmerjem ne seznanj le z vsemi pomembnimi dejanskimi okoliščinami, pač pa tudi z njihovimi pravnimi posledicami in s svojim pravnim položajem oziroma s pravno oceno (o morebitni ničnosti). Sodišče je navedlo prepričljiv razlog, zakaj šteje, da ni mogoče slediti ugovoru, da se je moral tožnik kot povprečno skrben potrošnik že v letu 2011 zavedati, da je prevzel valutna tveganja, za kar se zavzema toženka. Pritožba spregleda, da je sodišče sledilo njegovi izpovedbi, da se je tedaj dejansko obrnil na banko, kjer mu je bilo rečeno, da naj potrpi, da "se bo uravnalo". Zato ni nelogično, da je štelo, da se je tožnik lahko nepoštenosti pogodbenega pogoja zavedal šele v letu 2015, ko je prišlo do drastične spremembe v tečaju CHF EUR.

<sup>16</sup> Sodba VSRS II Ips 18/2022 – točka 32 obrazložitve, VSL sodba I Cp 1166/2021 – točka 18 obrazložitve.



29. Vse druge pritožbene navedbe se glede na zgoraj navedeno izkažejo za nepomembne in pritožbeno sodišče se do njih ne bo posebej opredeljevalo.
30. Ker pritožbeni razlogi niso utemeljeni in ker niso podani niti razlogi, na katere pazi po uradni dolžnosti, je pritožbeno sodišče pritožbo kot neutemeljeno zavrnilo in potrdilo izpodbijano vmesno sodbo (353. člen ZPP).
31. Izrek o stroških temelji na 154. in 165. členu ZPP. Toženka, ki s pritožbo ni uspela, sama krije svoje stroške pritožbenega postopka. Obenem je dolžna tožnikoma, ki sta argumentirano odgovorila na pritožbo, povrniti njune stroške pritožbenega postopka, ki jih je sodišče na podlagi priglašenih stroškov in veljavne Odvetniške tarife odmerilo v znesku 1.226,10 EUR (za sestavo odgovora na pritožbo – 1500 odvetniških točk, dodatek na nadaljnjo stranko, materialni stroški in DDV).

Koper, 14. junij 2023

Predsednica senata:  
Tatjana Markovič Sabotin, l.r.

